

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของทุกคน ทุกฝ่ายทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานต้องยึดหลักการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน บิดา มารดา ผู้ปกครองชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายวางแผน ติดตามประเมินผลการพัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิดช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษา มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา มีการตรวจสอบตนเอง หน่วยงานต้นสังกัดช่วยติดตามและประเมินคุณภาพการศึกษาให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงสถานศึกษา และรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม^๑

มาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ บัญญัติให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับและต้องเป็นไปตามที่กฎกระทรวงกำหนดดังนั้นจึงได้มีการยกเลิกกฎกระทรวงที่ออกไปแล้วและให้ใช้กฎกระทรวงที่ปรับใหม่ คือ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ แทนโดยที่หลอมรวมการประกันคุณภาพภายในของการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษา และการประกันคุณภาพภายนอกที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของดำเนินการประกันคุณภาพภายในในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมี ๘ ประการ ดังนี้ ๑) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ๒) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ๓) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ๔) ดำเนินงานตามแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ๕) จัดให้มีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ๖) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ๗) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ๘) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่าระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในส่วนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังคงกำหนดหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติไว้เช่นเดิม กล่าวคือให้สถานศึกษา มีการกำหนดเป้าหมาย ซึ่งได้แก่มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการพัฒนาและประเมินตนเองอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีใช้กระบวนการบริหารที่ดีสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกส่วน

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, การปฏิรูปการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๔), หน้า ๔๕.

ในการบริหารและจัดการศึกษามุ่งให้การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นการประกันคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงผลอันเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ^๒

ปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ เริ่มมีความเข้าใจและมีความตื่นตัวที่จะดำเนินการประกันคุณภาพภายในมากขึ้น เช่น การจัดทำโครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา การประชุมภายในเพื่อพัฒนาส่งเสริมให้บุคลากร/สถานศึกษาสามารถดำเนินการเข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน แล้วจะต้องดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อพร้อมที่จะรับการประเมินจากภายนอก ซึ่งจะต้องมีการจัดการประเมินตนเองของสถานศึกษาเป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินงานบริหารจัดการทุกด้านตามสภาพที่เป็นจริงของสถานศึกษา มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นตัวเชื่อมระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประกันคุณภาพภายนอก การเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์คุณภาพการศึกษาจะต้องเริ่มต้นที่รายงานการประเมินตนเอง (Self Study Report : SSR) เพื่อให้โรงเรียนยึดเป็นแนวปฏิบัติในระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกต่อไป^๓

ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จึงเป็นกลไกสำคัญในการที่จะขับเคลื่อนให้สถานศึกษามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐานหลักการของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน ชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องดำเนินการบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความมั่นใจโดยยึดมั่นในหลักวิชาข้อมูล หลักฐานการตรวจสอบ ติดตาม การประเมินความก้าวหน้าในทุกขั้นตอน ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการตามเป้าหมายอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงต้องเริ่มที่สถานศึกษาทุกสถานศึกษาจะต้องดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในควบคู่ไปกับระบบการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติ^๔

การประเมินคุณภาพการศึกษาทุกระดับผลสำเร็จของงานอยู่ที่ฝ่ายปฏิบัติการทุกๆ คน หลักพุทธธรรมที่จะสนับสนุนให้การประเมินคุณภาพการศึกษาประสบความสำเร็จจริงอยู่ การนำไปใช้ในการดำเนินงานดังที่ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้ให้ความหมาย หลักในความสำเร็จ ปฏิบัติตามหลักธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จแห่งกิจการนั้นๆ ที่เรียกว่าอิทธิบาท (ธรรมให้ความสำเร็จ) ซึ่งมี ๔ ข้อคือ ๑) ฉันทะ มีใจรัก คือ พอใจที่จะทำสิ่งนั้น และทำด้วยใจรัก ต้องการทำให้เป็นผลสำเร็จอย่างดีแห่งกิจหรืองานที่ทำ มิใช่สักว่าทำพอให้เสร็จๆหรือเพียงเพราะอยากได้รางวัล

^๒ สำนักทดสอบทางการศึกษา, แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓, (กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๕-๖.

^๓ ชัยยุทธ ศิริสุทธิ์, “การพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา,” วารสารศึกษาศาสตร์, ๓ (๑) ; ๔๘-๕๘ ; ๒๕๕๐), หน้า ๔๘-๕๘.

^๔ บุญถิ่น วงศ์สิทธิ์, “การศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต ๔,” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๖), หน้า ๓.

หรือผลกำไร ๒) วิริยะ พากเพียรทำ คือ ขยันหมั่นประกอบ หมั่นกระทำสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง ไม่ท้อถอย ก้าวไปข้างหน้าจนกว่าจะสำเร็จ ๓) จิตตะ เอาจิตฝึกฝน คือ ตั้งจิตรับรู้สิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด ไม่ปล่อยจิตใจฟุ้งซ่านเลื่อนลอย ใช้ความคิดในเรื่องนั้นๆ บ่อยๆ เสมอทำกิจหรืองานนั้นอย่างอุทิศตัวอุทิศใจ ๔) วิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญหาพิจารณาใคร่ครวญตรวจหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนเกินเลย บกพร่องขัดข้อง เป็นต้นในสิ่งที่ทำนั้นโดยรู้จักทดลอง วางแผน วัตถุประสงค์แก้ไขปรับปรุง เป็นต้น เพื่อจัดการและดำเนินงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไปตัวอย่างเช่น ผู้ทำงานทุกๆ ไปอาจจำสั้นๆ ว่ารักงาน สุ้งาน ใส่ใจงาน และทำงานด้วยปัญญา^๕

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานสำคัญที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และปฐมวัย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเป็นงานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ดังนั้น สถานศึกษาทุกแห่งจึงจำเป็นต้องมีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเพื่อเตรียมตัวไปสู่การรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกสถานศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพและสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันการประกันคุณภาพภายในยังเป็นการกิจหลักของสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการ เพื่อสนับสนุนให้สถานศึกษามีคุณภาพรอบด้านและเป็นพื้นฐานในการสร้างคุณภาพสังคม หน่วยงานต้นสังกัดจึงมีภาระในการสนับสนุนให้เกิดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้วย^๖

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจการเมืองที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เด็กและเยาวชนซึมซับวัฒนธรรมวัตถุมากกว่าคุณงามความดี โรงเรียนจึงมีความต้องการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักพึ่งตนเอง มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นใหม่ บริหารจัดการตามนโยบายการจัดการศึกษาของต้นสังกัด ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดการศึกษา คือ การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นและเป็นทางเลือกให้แก่ประชาชน ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ดังนั้น การดำเนินการจึงต้องการความพึงพอใจและความเชื่อมั่นจากชุมชนเป็นหลัก การประกันคุณภาพภายในโรงเรียน จึงเป็นภารกิจก้าวแรกที่จะแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพของโรงเรียนต่อชุมชน และในปีการศึกษา ๒๕๕๗ โรงเรียนได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) ในรอบแรก จำนวน ๒๔ มาตรฐาน ๑๐๔ ตัวบ่งชี้ ตามมาตรฐานการประเมิน สมศ.รอบแรกสำหรับโรงเรียนสังกัด

^๕ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ธรรมบุญชีวิต, (นนทบุรี: อากาโอ พับลิชชิ่ง, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒-๑๘.

^๖ ชีระ ฤกษ์เจริญ, ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง, ๒๕๕๓), หน้า ๘๕.

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจากการประชุมประจำเดือนมีนาคมที่ผ่านมาของผู้บริหารและคณะครู ที่ประชุมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และจากการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียน พบปัญหาหลายประการ ได้แก่ ประการแรก ครูมีความรู้ความเข้าใจไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ขอบข่ายงานประกันคุณภาพแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ตลอดจนขาดความชัดเจนในการปฏิบัติ ประการที่สอง ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนยังไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง การปฏิบัติส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารเป็นหลัก คณะครูเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามคำสั่งและปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น ประการที่สาม โรงเรียนยังไม่ได้จัดทำมาตรฐานของโรงเรียน ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของโรงเรียน ประการที่สี่ ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ยังไม่ผสมผสานกลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การบริหารและการจัดการโดยได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ อันจะนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาระดับการพัฒนาครูในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ และเปรียบเทียบการพัฒนาครูในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ ประยุกต์ใช้ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อใช้ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับรู้ เข้าใจ และนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน อันจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาครูในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาครูในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ ระหว่างวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน

๑.๓ คำถามการวิจัย

๑.๓.๑ การศึกษาระดับการพัฒนาครูในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิอยู่ในระดับใด

๑.๓.๒ การเปรียบเทียบการพัฒนาครูระหว่างวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกันอย่างไรร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาระดับการดำเนินงานของครูในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท ๔ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๖ ประกอบด้วยการดำเนินงาน ๘ ด้านคือ

๑. ด้านการเตรียมการก่อนดำเนินการประกันคุณภาพภายใน
๒. ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา
๓. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
๔. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
๕. ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
๖. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา
๗. ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
๘. ด้านการผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา

๑.๔.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑.๔.๒.๑ ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ ในปีการศึกษา ๒๕๕๖ จำนวน ๓๔ แห่ง รวมจำนวนประชากรทั้งหมด ๙๓๐ คน

๑.๔.๒.๒ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปรียบเทียบจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie R.V. and Morgan D.W. 1970)^๗ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๗๓ คน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- (๑) กำหนดสัดส่วนระหว่างประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- (๒) สุ่มแบบแบ่งชั้นโดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้น (Stratified Random Sampling)
- (๓) ได้กลุ่มตัวอย่าง ตามสัดส่วนประชากรต่อกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๗๓ คน
- (๔) สุ่มตัวอย่างสถานศึกษาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบตามสัดส่วนที่กำหนด

๑.๔.๓ ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ ครูในสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ใน การทำงาน โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ

^๗ บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุวิริยาสาน, ๒๕๔๕), หน้า ๔๓.

ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้หลักอริยาบท ๔ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัยทั้ง ๘ ด้านคือ

๑. ด้านการเตรียมการก่อนดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามหลักอริยาบท ๔
๒. ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาตามหลักอริยาบท ๔
๓. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามหลักอริยาบท ๔
๔. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามหลักอริยาบท ๔
๕. ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาตามหลักอริยาบท ๔
๖. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาตามหลักอริยาบท ๔
๗. ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีตามหลักอริยาบท ๔
๘. ด้านการผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามหลักอริยาบท ๔

๑.๔.๔ ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

เดือน ตุลาคม ๒๕๕๖- มกราคม ๒๕๕๗ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ ที่มีวุฒิการศึกษา มีการพัฒนาในด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในระดับที่แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการพัฒนาในด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในระดับที่แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีการพัฒนาในด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในระดับที่แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะ

๑.๖.๑ **การพัฒนาครูในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา** หมายถึง การดำเนินงานของครูโดยใช้หลักแห่งความสำเร็จ อริยาบท ๔ มาประยุกต์แล้วใช้วิธีการทางสถิติในการหาระดับของการตอบสนองความสนใจ และความพึงพอใจต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

๑.๖.๒ **หลักอริยาบท ๔** หมายถึง การนำเอาหลักพุทธธรรมแห่งความสำเร็จนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ที่เรียกว่าอริยาบท (ธรรมให้ความสำเร็จ) ซึ่งมี ๔ ข้อ คือ ๑) ฉันทะ มีใจรัก ๒) วิริยะ พากเพียรทำ ๓) จิตตะ เอาจิตฝึกฝน ๔) วิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนเกินเลย บกพร่อง

ขัดข้อง เป็นต้น ในสิ่งที่ทำนั้น โดยรู้จักทดลอง วางแผน วัตถุประสงค์ วิถีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น เพื่อจัดการและดำเนินงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไปตัวอย่างเช่น ผู้ทำงานทุกๆ ไปอาจจำสั้นๆ ว่า รักษาน ใส่ใจงาน และทำงานด้วยปัญญา มาใช้ประยุกต์ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๑.๖.๓ ครู หมายถึง บุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูผู้ช่วย ครูพนักงานจ้างหรือครูอัตราจ้าง ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ

๑.๖.๔ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีอยู่ ๘ ด้าน ได้แก่

๑.๖.๔.๑ ด้านการเตรียมการก่อนดำเนินการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การที่สถานศึกษาส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้แก่ครู บุคลากรทางการศึกษา ชุมชน องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

๑.๖.๔.๒ ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดมาตรฐานระดับสถานศึกษา โดยอาศัยกระบวนการดำเนินงานจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาตรฐานที่สอดคล้องต่อการตรวจสอบหรือการประเมินจากภายนอก

๑.๖.๔.๓ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดเตรียมความพร้อมในการวางระบบการทำงานอย่างมีขั้นตอนให้เป็นรูปธรรมล่วงหน้า โดยอาศัยกระบวนการดำเนินงานของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

๑.๖.๔.๔ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษานำแผนไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้

๑.๖.๔.๕ ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา หมายถึง การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ในการที่จะถูกตรวจสอบการดำเนินงานด้านระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รวมถึงการทบทวนคุณภาพของการจัดการศึกษา เพื่อนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๑.๖.๔.๖ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา หมายถึง การตรวจสอบสถานศึกษาว่าสามารถจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน สอดคล้องกับการดำเนินงานด้านระบบการประกันคุณภาพการศึกษาหรือไม่ ทั้งนี้สามารถตรวจสอบได้จากการประเมินผู้เรียน

๑.๖.๔.๗ ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี หมายถึง การนำผลการดำเนินงาน ผลการประเมิน การวิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษามาจัดทำเป็นรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีแล้วนำออกเผยแพร่ในสถานศึกษา ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้รับทราบผลการดำเนินงานด้านระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

๑.๖.๔.๘ ด้านการผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การธำรงรักษาไว้ซึ่งระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้ได้มาตรฐาน และพัฒนาการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับการประเมินภายนอกต่อไป

๑.๖.๕ สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษา หรือทั้งสองระดับ สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย สถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ จำนวน ๒๖ แห่ง สถานศึกษาสังกัดเทศบาล จำนวน ๖ แห่ง และสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒ แห่ง รวมทั้งสิ้น ๓๔ แห่ง

๑.๖.๖ ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดขนาดของสถานศึกษา โดยการใช้จำนวนนักเรียนกำหนดตามเกณฑ์ของสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่นกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย แบ่งเป็น ๓ ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน ๔๐๐ คน ขนาด กลางมีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๔๐๑ คน ถึง ๘๐๐ คน และขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๘๐๑ คน ขึ้นไป

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ผลการวิจัยใช้เป็นพื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานของครู ในการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ

๑.๗.๒ ผลการวิจัยใช้เป็นข้อสารสนเทศ สำหรับการกำหนดนโยบาย และวางแผนการ พัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ